



TUSSEN VREUGDE EN VERDRIET 1

MEER DAN VRIENDSCHAP

WILLY HEEMSKERK-BURGGRAAF

Willy Heemskerk-Burggraaf

Meer dan vriendschap

Tussen vreugde en verdriet - deel 1



Uitgeverij Zomer & Keuning

1

Met een vermoeid gebaar boog Mart Meijerink zich over het rapport dat voor hem op z'n bureau lag. Hij las het zo snel mogelijk door, bracht hier en daar wat veranderingen aan en nadat hij het geparafeerd had, schoof hij het met een diepe zucht van zich af. Ziezo, dat was gebeurd.

Gewoontegetrouw greep hij naar z'n pakje tabak en begon zorgvuldig een shaggie te draaien.

Peinzend keek hij daarna de kamer rond. Hij inhaleerde diep en liet de rook hoorbaar door z'n opeengeklemd tanden ontsnappen. Er was niets veranderd. De kamer was nog precies hetzelfde met in het midden zijn bureau en voor het raam een gezellig zitje, omringd door veel planten. Aan de linkerkant van het vertrek prijkte een lange, zware eikenhouten vergadertafel. Slechts een schilderij bedekte een deel van de lichtbeige wand tegenover het bureau. Het was een reproductie van Cézanne, 'De weg langs het meer' voorstellend.

Nee, de kamer was niet veranderd.

Hijzelf was veranderd.

Zittend in z'n rolstoel overzag hij het geheel met gemengde gevoelens. Hij fronste wrevelig z'n wenkbrauwen, drukte met een snelle beweging de sigaret uit, hield z'n rechter neusvleugel tussen duim en wijsvinger en snoof diep.

Hij was weer terug in de maatschappij. Na ruim een jaar ziekenhuis en revalidatie telde hij weer mee.

Onwillekeurig dacht hij terug aan de achter hem liggende periode. Bestond het leven niet uit een aaneenschakeling van verschillende perioden? bedacht hij, terwijl z'n vingers opnieuw een shaggie rolden.

Kortere en langere, plezierige en minder plezierige perioden. Hij had zojuist een minder plezierige tijd achter de rug. Het was voorbij.

Hij had een periode van z'n leven afgesloten. Niet bewust of uit eigen vrije wil maar bepaald door gebeurtenissen van buitenaf. Een verkeersongeval, waaraan hij niet schuldig was, had z'n leven in één klap veranderd. Een stuk van z'n leven was afgesloten. Voorgoed.

Hij moest nu een nieuwe periode aanvangen maar hoe moest hij die in

vredesnaam beginnen?

Het enige belangrijke dat hem zijns inziens nog restte was zijn werk. Vandaag had hij een poging ondernomen om – althans wat z'n werk betrof – zelfstandig te functioneren.

Voordat hem het ongeluk overkomen was was hij – als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de researchafdeling van een internationaal bekend computerbedrijf waar hij de functie van hoofdingenieur bekleedde. Hij had de leiding over een groep van dertig onderzoekers die zich onder meer bezighielden met de ontwikkeling van computertoepassingen op onder andere medisch gebied.

Men had vertrouwen in hem en dat was een van de redenen dat de directie er bij hem op aangedrongen had z'n werk te hervatten, zodra hij daartoe in staat zou zijn. Hij had een lang gesprek gevoerd met de directeur van de firma, dat was bemoeilijkt door zijn huidig spraakgebrek, dat zich juist manifesteerde als hij zich moe of onzeker voelde.

Hij herinnerde zich het moment dat hij zich ten volle bewust werd van de omvang van zijn handicap: een hoge dwarslaesie, wat inhield dat hij vanaf de borst verlamd was en die bovendien incontinentie tengevolge had, hetgeen betekende dat hij de beheersing over blaas en darm verloren had.

Het leek alsof niet alleen z'n lichaam maar ook z'n geest verlamd was. Hij had beleefd naar de behandelend geneesheer geluisterd, alsof het hem niet aanging. Pas toen hij zichzelf hevig stotterend had horen en voelen spreken, waardoor hij z'n zinnen niet kon afmaken, had hem een wanhopig gevoel van totale paniek overvallen. Het zich niet kunnen uiten scheen hem op dat moment erger dan een dwarslaesie of incontinentie. Nu wist hij wel beter. Met de hulp van een logopediste had hij weer heel behoorlijk leren spreken, zij het wat langzamer dan voorheen.

Hij haalde z'n vingers door z'n weerbarstige krullen en huiverde bij al die emotionele herinneringen.

Opnieuw pakte hij het rapport dat voor hem lag en las het nogmaals door. Er hoefde niets aan veranderd te worden. Via de intercom liet hij z'n secretaresse bij zich komen en overhandigde het haar. 'Z-zorg jij ervoor dat het op de juiste plaats terechtkomt?' Ze knikte en keek hem vragend aan. 'Zin in koffie?'

‘Graag, ja.’

Hij reed de rolstoel naar de zithoek en keek naar Elma. Ze was sinds vier jaar z’n secretaresse. Ze was tweeënveertig, vier jaar ouder dan hijzelf, en in het gelukkige bezit van een echtgenoot en twee dochters van achttien en zestien jaar oud. Ze zag er representatief uit en ze deed haar werk met veel plezier. Bovendien bezat ze een gelijkmatig humeur met de nodige dosis humor.

Rustig had zij hem vanmorgen bij z’n binnenkomst begroet, alsof hij niet weg geweest was. Toch was het even moeilijk geweest de juiste toon te treffen. Hij wilde haar duidelijk maken dat hij op dezelfde wijze wilde werken als voorheen maar juist op zulke momenten kostte het hem grote moeite uit z’n woorden te komen, hetgeen hem mateloos irriteerde en het gesprek bepaald niet vergemakkelijkte. Zijn omgeving wist niet hoe te reageren en vermeed angstvallig hem aan te kijken.

Och, het zou wel beter gaan. Ze moesten er maar aan wennen, had hij nijdig gedacht.

Elma had hem trouwens rustig uit laten spreken en ten slotte gezegd: ‘Zullen we dan maar beginnen?’

En lachend had zij op de enorme stapel papieren gewezen die z’n bureau bedekte. Voordat het goed en wel tot hem door was gedrongen was hij al bedolven onder het werk. Dat had overigens regelmatig onderbroken moeten worden omdat z’n collega’s van de gelegenheid gebruik hadden gemaakt hem hartelijk te begroeten.

Het was een vreemde dag geweest, realiseerde hij zich.

Elma kwam binnen met de koffie en zette het blad op de tafel. Ze reikte hem z’n kopje aan en ging schuin tegenover hem zitten. Langzaam roerde ze in haar koffie. Nu het werk voor deze dag gedaan was voelde zij zich opeens wat onwennig en onzeker ten opzichte van Mart. Ze zuchtte onwillekeurig.

Mart had haar al die tijd ongemerkt op zitten nemen. Nu lachte hij haar bemoedigend toe.

‘Zeg het maar, Elmpje. Er zit je wat dwars. En we zijn tenslotte altijd eerlijk ten opzichte van elkaar geweest, niet?’ De oude vertrouwelijkheid was er weer.

‘Om je de waarheid te zeggen vroeg ik mij af hoe deze dag op je overgekomen is. Ik bedoel alles: je werk, de collega’s en die overbekende omgeving in een voor jou toch heel nieuwe en ongetwijfeld moeilijker situatie. Heeft het voldaan aan je verwachtingen?’

Ze bleef hem vragend aankijken.

Mart nam een slok van z’n koffie alvorens te antwoorden. Hij probeerde z’n gedachten te ordenen en z’n gevoelens zo goed mogelijk te verwoorden. Hij gaf het op.

‘Ik weet het eigenlijk niet,’ bekende hij toen. ‘Deze dag was een belevenis maar hoe het verder zal gaan?’ Hij haalde z’n schouders op. ‘Ik weet het werkelijk niet. Ik ken m’n eigen mogelijkheden nog niet. Ik weet niet eens of ik het f-fysiek v-vol zal kunnen houden.’ Hij glimlachte wat triest. ‘De tijd zal het leren.’ Hij zweeg. ‘Ik ben in ieder geval erg blij met de wetenschap dat men opnieuw gebruik wil maken van mijn kennis ondanks mijn f-fysieke be-beperkingen. Dat is een gew-weldige stimulans.’

Met een snel gebaar haalde hij z’n vingers door z’n haar en keek Elma vragend aan. ‘Denk je het uit te zullen houden met mij? Ik v-vrees namelijk dat ik meer dan eens onredelijk tegen je zal zijn,’ voegde hij er wat bitter aan toe.

Elma knikte geruststellend. ‘Ik denk dat het wel lukken zal, Mart. Als jij eens onhebbelijk of chagrijnig bent zul je daar wel je redenen voor hebben, of niet natuurlijk, maar in elk geval is het je goed recht. Alleen heb je er natuurlijk wel jezelf het meest mee,’ merkte ze fijnzinnig op.

Ze lachten beiden opgelucht.

‘Zoals gewoonlijk heb je in alle opzichten gelijk, Elm,’ zei Mart grinnikend. Hij rolde nog een sigaretje en reed toen naar de deur. ‘Sluit jij af zoals altijd?’

‘Ja.’

Ze aarzelde. ‘Kan ik je nog ergens mee van dienst zijn?’

Hij schudde z’n hoofd. ‘Nee, dank je, ik red me verder wel. Tot morgen Elm, en, eh, bedankt. Morgen maken we er een normale dag van,’ besloot hij.

‘Ik zal alvast wat werk voor je klaarleggen,’ antwoordde ze lachend, terwijl

ze opstond. Ze sloot de deur achter hem en begon met een peinzende blik in haar ogen aan de voorbereidingen voor de volgende dag.

Ten slotte verliet ook Elma het vertrek.

Nadat Mart zich nog wat onwennig en met veel moeite in zijn aangepaste auto had gehesen begon hij aan de rit naar huis. Het had hem menige zweetdruppel gekost ook in dit opzicht een stukje zelfstandigheid te heroveren. Een eigen auto was voor hem van levensbelang om zich zo vrij mogelijk te bewegen, zich te kunnen verplaatsen wanneer en waarheen hij maar wilde en niet in alles afhankelijk te zijn. En het was hem gelukt al kostte het hem heel wat inspanning voor hij zich geïnstalleerd had. Eenmaal zover gekomen waren er geen problemen meer en kon hij als iedere andere weggebruiker deelnemen aan het verkeer, wat hij overigens aan het einde van deze eerste werkdag met veel plezier deed. Hij realiseerde zich dat hij net als ieder ander op weg was van zijn werk naar huis. Niets bijzonder maar voor hem betekende het als het ware het overschrijden van een grens.

Hij zou iedere keer opnieuw moeten proberen zijn grenzen te verleggen, peinsde hij. En wie weet waar dat nog eens toe zou leiden. Door deze 'gewone' werkdag voelde hij een zekere spanning in zich; een zekere verwachting aangaande de toekomst. Een toekomst, waar hij eerst niet aan had durven en willen denken. Hij had er nog geen flauw idee van hoe hij zijn huidige leven moest invullen. Van alle kanten werd hem de nodige hulp geboden die hij beleefd doch beslist afwees. In de eerste plaats was er natuurlijk de vakkundige hulp geweest, zoals de revalidatieartsen, de therapeuten en de maatschappelijk werker, die zich intensief met hem hadden beziggehouden. Vanzelfsprekend had hij langdurige verpleging en begeleiding nodig gehad om zijn terugkeer in het dagelijks leven mogelijk te maken. Maar de manier waarop dat moest gebeuren had hij zoveel mogelijk zelf willen bepalen. Hij had er dan ook totaal geen behoefte aan gevoeld deel te nemen aan zoiets als groepstherapie, waarbij ieder de gelegenheid werd geboden te praten over zijn of haar ervaringen gedurende hun verblijf in het revalidatiecentrum. Of over het leren omgaan met en het verwerken van hun handicap. Hij zou het wel uitvechten op zijn eigen

wijze en daar had hij geen mederevalidanten of wie dan ook bij nodig. Zo had hij zich steeds wat afzijdig gehouden. Men had hem al gauw met rust gelaten, ook al vanwege het feit dat hij zich moeilijk uitdrukte. Zijn enig doel was geweest: zo snel en zelfstandig mogelijk het revalidatiecentrum verlaten om eindelijk de kans te krijgen tot zichzelf te komen, zonder anderen om zich heen, en zijn eigen leven te leiden of datgene wat daar nog van overgebleven was. De maatschappelijk werker van het centrum had hem de nodige informatie verstrekt over het aanpassen van zijn woning. Hij had een architect in de arm genomen die zich bezig had gehouden met de realisatie ervan; de noodzakelijke veranderingen waren aangebracht, zodat Mart direct na zijn ontslag uit het revalidatiecentrum z'n min of meer verbouwde woning had kunnen betrekken. Eindelijk kon hij dan profiteren van het feit dat hij niet geheel onbemiddeld was, had hij enigszins wrang bedacht. Hij veegde het zweet van z'n voorhoofd.

De afstand van kantoor naar huis bedroeg niet meer dan dertig kilometer. Zodra hij de stad achter zich had gelaten kon hij flink opschieten en binnen een kwartier had hij z'n woonplaats bereikt. Nog een klein stukje rijden en hij draaide de auto over het smalle bruggetje de Brink op.

Hier was het alsof de tijd stil was blijven staan.

Over het grind reed hij langs de waterpomp recht op de kerk af met het aangrenzende kerkhof, dat verscholen lag achter majestueuze eeuwenoude eiken.

Hij stuurde naar rechts en belandde aan de achterkant van zijn vrijstaande huis, dat op de hoek lag en het laatste was van een rijtje van zes. Dit was de plaats waar zijn grootouders geleefd hadden, met al hun wel en wee; waar zijn vader z'n jeugd had doorgebracht. Vanuit de woonkamer keek je op de vroegere lagere school met de hoge ramen en met pal daarnaast het smalle, deftige schoolmeestershuis.

Mart prees zich gelukkig dat hij in staat was gebleken op deze plek terug te keren om hier het leven te hervatten. Helemaal zonder hulp kon hij het niet stellen, maar was er niet een uitstekende oplossing gevonden?

Die 'oplossing' kwam hem breed grijnzend tegemoetlopen: een sympathieke, lange, magere, hoogblonde jongeman met lichtgrijze ogen, die

Mart tegelijkertijd nieuwsgierig en onderzoekend opnamen. Hij deed geen moeite hem te helpen maar hield de deur uitnodigend wijd open. En eenmaal in de woonkamer gekomen zakte hij gemakkelijk onderuit in een ouderwetse fauteuil en begon Mart onmiddellijk uit te horen over diens belevenissen.

Mart voelde zich voor het eerst sinds lange tijd echt thuis. 'Geef me eerst maar eens een kop koffie.'

De jongen verdween grinnikend in de keuken.

Mart keek z'n neef na, die hem direct zo spontaan had aangeboden bij hem te komen wonen, zodat hij in z'n eigen huis zou kunnen blijven en niet afhankelijk zou zijn van vreemde hulp.

Bob was de enige, nog thuis wonende zoon van Marts oudste zusje. Omdat zijn ouders binnen afzienbare tijd voor zeker een jaar naar het buitenland zouden vertrekken in verband met z'n vaders werkzaamheden, was dit voor alle betrokken partijen een prettige oplossing. Bob was achttien en bezocht in de stad de pedagogische academie.

Ondanks het verschil in leeftijd hadden zij altijd vrij veel contact met elkaar gehad.

Dankbaar had Mart Bobs aanbod geaccepteerd, nadat ze er uitgebreid over gesproken hadden. Er was overeengekomen dat Bob de bovenverdieping zou betrekken. Ze zouden elkaars vrijheid zoveel mogelijk respecteren.

Met een zeker gevoel van misplaatste schaamte had Mart Bob ingelicht bij welke intieme handelingen hij diens hulp nodig zou hebben. Dit betrof voornamelijk het baden en het inbrengen van z'n katheter en verder nog het aandoen van z'n korset dat hem de nodige steun verschafte bij het zitten. Ook bij het zich aan- en uitkleden had hij gedeeltelijk hulp nodig. Handelingen die een normaal mens automatisch verrichtte waren voor hem een onmogelijkheid geworden.

Mart had zijn neef cynisch gevraagd of hij niet van gedachten veranderd was na zijn onthullingen.

Bob had hem strak aangekeken. 'Mijn aanbod blijft geldig,' had hij ernstig geantwoord. 'Jij bent degene die beslissen moet; het is jouw lichaam dus lijkt het me fair dat jij dan ook uitmaakt wie zich behalve jou met dat lijf

van je bemoeit.'

Mart had de ontroering gehoord die in die ruw uitgesproken woorden doorklonk.

En ze hadden het met elkaar gewaagd.

Eén ding had Mart nog geëist: namelijk dat Bob zich nooit gebonden of verplicht aan hem mocht voelen. Het was geen contract voor het leven. Mart was blij dat hij voorlopig geholpen zou zijn maar mocht Bob er genoeg van krijgen of mochten er andere redenen zijn, dan was hij vrij te gaan. En zo waren ze het met elkaar eens geworden.

Bob kwam de kamer weer in met voor Mart koffie en voor zichzelf een cola. Hij installeerde zich voor de tweede maal en deed verwoede pogingen z'n lange onderdanen onder de lage tafel kwijt te raken. 'Nou, vertel op,' begon hij. 'Hoe ging het?'

Mart nam voorzichtig een slokje. 'Hm, goed. Veel belangstelling natuurlijk. Een beetje vreemd en onwennig; dat wel. Maar ik denk dat ik het wel redden zal. P-praktische hindernissen zijn er niet. Ik kan overal komen. Elma was zoals gewoonlijk de rust zelve en verder: stapels werk. Eerlijk gezegd beschouwde ik het als een luxe eindelijk met iets anders bezig te zijn dan met m-m-mezelf.'

'Mooi zo,' bromde Bob opgewekt, 'dat werd tijd, maar,' voegde hij er in één adem aan toe: 'Laat het werk je niet overheersen. Er bestaat ook nog iets anders dan allerlei ingewikkelde formules en procedures.'

'Zoals?' informeerde Mart ietwat ironisch.

'Daar zul je zelf achter moeten zien te komen,' was Bobs onverwachte antwoord. 'Bovendien verwacht m'n geliefde moeder dat je m'n opvoeding nog wat bijschaaft.' Hij grinnikte. 'Dus als je je soms eens verveeld. Trouwens, voor opa en oma zou je ook weleens wat meer belangstelling kunnen tonen,' ging Bob onverstaanbaar door, terwijl hij z'n kauwgom tot een balletje rolde en in de asbak mikte.

Ziezo, dat had hij toch maar even fijntjes opgemerkt.

Mart keek z'n neef verrast aan. Hij wist dat Bob gelijk had. Hij had z'n ouders verwaarloosd maar het was geen moedwil geweest. Het was een kwestie van zelfbescherming. Waarom kon hij zich juist tegenover hen niet uiten, niet gewoon zeggen wat hij voelde? Hij verbaasde zich over dat

jonge neefje van hem, dat zich zo jongensachtig onbezorgd voordeed, maar indien het nodig was zonder veel ophef precies de vinger op de zere plek legde. Dat, waarschijnlijk ook uit een soort zelfbehoud, Marts handicap bagatelliseerde, omdat het voor hem de enige manier was de hulp te verlenen waar hij, Mart, niet buiten kon.

‘Ooit weleens van “Keulen en Aken” gehoord?’ informeerde hij. Bob grijnsde hem vriendelijk toe. ‘Een goed verstaander...’

Ze lachten.

‘Vind je het erg als ik er vanavond niet ben? Ik wilde na het eten nog even bij Hans langs.’

Mart schudde zijn hoofd. ‘Je kent de condities,’ antwoordde hij eenvoudig.

‘Ik red me hier wel. Ik heb trouwens nog het een en ander te doen.’

‘Overwerk?’

‘Zo zou je het kunnen noemen.’

‘O.k., dan trek ik me terug in hoger sferen,’ deelde Bob mee. ‘Ik moet nog wat nakijken voor morgen.’

Fluitend liep hij de kamer uit en nam de trap met twee treden tegelijk naar zijn eigen hok waar hij het best uit kon houden. Mart reed naar de badkamer en begon zich te verfrissen. Daarna ging hij naar de keuken en zette het eten op dat Annie, de hulp van zijn moeder, die nu ook twee keer in de week bij hem de normale huishoudelijke zaken behartigde, had klaargezet.

Hij realiseerde zich dat hij nog aan heel veel dingen zou moeten wennen.

Als hij er al ooit aan gewend zou raken, wat hij ten diepste betwijfelde.

Maar was hij in veel opzichten niet bevoorrecht?

God moest het ondanks alles toch nog goed met hem menen, wist hij. Het bleek alleen zo verduiveld moeilijk dat ook te geloven.

Bob was na het eten direct naar zijn vriend en studiegenoot vertrokken en Mart realiseerde zich dat dit de eerste keer was sinds zijn ontslag uit het revalidatiecentrum dat hij alleen was. Alleen met zichzelf. Wat had hij daar het afgelopen jaar soms naar verlangd. Eens eventjes geen mensen om je heen te hebben. Te weten dat je niet gestoord zou worden. Op jezelf aangewezen te zijn.

Bob had geen beter moment uit kunnen kiezen om hem aan z'n lot over te laten, moest Mart toegeven, want hij twijfelde er niet aan dat er van duidelijke opzet sprake was.

Hij draaide nog een shaggie. Toen rolde hij z'n stoel naar de studeerkamer. Hij ging weer aan het werk. Hij had van kantoor een stapel rapporten meegenomen die hij op z'n gemak door wilde nemen om zodoende een beeld te krijgen van de resultaten die gedurende zijn afwezigheid geboekt waren. Hij nam een slok van de hete koffie en verslikte zich bijna toen de telefoon vlak voor hem begon te rinkelen.

'Meijerink,' noemde hij ietwat kortaf zijn naam.

'Dat klinkt alsof je gestoord wordt,' klonk een opgewekte stem aan de andere kant van de lijn.

Mart beaamde het lachend. Het was Ron van Breughem, zijn beste vriend en tevens collega. Ron had heel wat werk van hem overgenomen de afgelopen tijd. Ze hadden regelmatig contact gehad met elkaar gedurende zijn gedwongen afwezigheid maar juist vandaag nauwelijks de gelegenheid gehad voor een persoonlijk gesprek.

'Is het goed als ik nog even langskom met Meike? We willen het een en ander met je bespreken,' viel Ron met de deur in huis. Mart keek spijtig naar de papieren op z'n bureau.

Meike was Rons verloofde dus hij nam aan dat het gesprek allesbehalve zakelijk zou zijn. 'O.k., de koffie is vers gezet. Dan zie ik jullie zo meteen wel verschijnen.'

Terwijl hij z'n spullen bijelkaar veegde en ze zorgvuldig opborg vroeg hij zich af wat zij hem hadden mede te delen. Hij reed naar het woongedeelte, deed hier en daar een schemerlamp aan en zette een plaat op met jazzmuziek. Met zijn vingers tikte hij de maat mee en hij wist niet anders te doen dan op de komst van z'n beste vriend en diens verloofde te wachten. Hij hoorde de auto aan komen rijden over het grind, veel eerder dan hij verwacht had, en ging hen tegemoet.

'Kom binnen, jongens, en maak het je gemakkelijk.'

Ron liet zich wegzakken in de diepe kussens en trok Meike naast zich, terwijl hij goedkeurend om zich heen keek.

'Koffie?' vroeg Mart hun over zijn schouder.

'Ja, graag,' antwoordden zij precies tegelijk en schoten in de lach.

Mart kwam de kamer weer in met het dienblad op de leuning van z'n stoel. 'Hier, pak aan, voordat het helemaal een zwembad wordt.'

Meike nam het blad van hem over en zette de kopjes op de tafel. 'Is Bob er niet?' vroeg Ron. 'Of zit-ie te blokken?'

Mart schudde z'n hoofd. 'Ik heb het rijk alleen; hij moest naar een klasgenoot.'

Ron grinnikte. 'En toen dacht jij natuurlijk nog lekker wat te kunnen werken.'

'Je slaat de spijker op de kop,' gaf Mart grif toe, 'maar nu moet ik dan maar genoeg nemen met jullie gezelschap.'

'Hm, kon slechter,' zei Ron. 'Al enig idee hoe je de boel gaat aanpakken?' informeerde hij belangstellend.

Dat was typisch Ron, constateerde Mart. Ieder ander zou hem gevraagd hebben hoe deze eerste dag bevallen was maar Ron was uitsluitend geïnteresseerd in zijn plannen voor de toekomst.

'Ik moet nog een aantal zaken op een rijtje zetten en me opnieuw oriënteren maar ik denk dat er in principe niet veel hoeft te v-veranderen.'

Hij wierp Ron z'n pakje tabak toe. 'Ik had me jou overigens in een andere positie voorgesteld maar daar praten we een dezer dagen nog wel over.'

Ron keek hem nieuwsgierig aan maar vroeg verder niets.

Mart wendde zich tot Meike en gaf haar een knipoogje. 'En hoe gaat het met jou en je – naar ik aanneem – s-springlevende kinderen?'

Meike trok een gezicht. Ze werkte in het onderwijs en had haar handen vol aan zo'n vijfendertig inderdaad springlevende kleuters in de leeftijd van vijf en zes jaar. 'Eerlijk gezegd zijn ze momenteel door het dolle heen sinds ze gehoord hebben dat hun juf gaat trouwen en zij ook op het feest uitgenodigd zijn.'

Vragend trok Mart z'n wenkbrauwen op en keek hen nieuwsgierig aan.

Ron nam weer het woord. 'Ja, dat is eigenlijk de reden van onze komst. We wilden jou als een van de eersten laten weten dat we het plan hebben binnenkort in het huwelijksbootje te stappen.' Hij keek lachend naar Meike en toen naar Mart.

Deze knikte. 'Dat had ik wel zien aankomen,' reageerde hij laconiek. 'Wat

fijn voor jullie. W-wanneer gaat het gebeuren?’

Ron slaakte een diepe zucht. ‘Dat was nog niet zo eenvoudig. Je hebt er werkelijk geen idee van wat daar allemaal voor komt kijken.’

Nee, geen flauw idee, bedacht Mart, maar hij zei niets en luisterde naar het enthousiaste gepraat van Ron, die een uitgebreide opsomming gaf van alle zaken die op zo’n dag natuurlijk moesten kloppen, zoals het vervoer, het stadhuis, de kerk en een hotel. Meike keek een beetje verlegen naar Mart. ‘We zouden het fijn vinden als je de hele dag van de partij zou kunnen zijn, Mart. Daar kwamen we ook voor, om je dat te vragen.’

‘Nou,’ begon Mart, ‘ik moet zeggen dat jullie me wel overvallen met dit nieuws en deze uitnodiging maar natuurlijk h-hoop ik erbij te z-zijn.’ Al zal het me wel de nodige energie en moeite kosten, dacht hij erachteraan, maar hij sprak die woorden niet uit. ‘Nu weet ik nog niet wanneer dat heuglijke feit gaat plaatsvinden,’ herinnerde hij hen eraan.

‘Over ongeveer zes weken: 21 mei. Je krijgt nog een kaart toegestuurd,’ deed Ron hem mee. Hij aarzelde. ‘Wat het vervoer betreft.’

‘Dat is geen punt. Ik rijd wel achter de stoet aan,’ onderbrak Mart hem.

Opnieuw aarzelde Ron. ‘Ik had je willen vragen mijn getuige te zijn maar om de trouwzaal te bereiken moet je gebruikmaken van twee vrij hoge trappen. Er is geen lift aanwezig.’ Hij keek Mart vragend aan.

Deze haalde berustend zijn schouders op. ‘Dan zul je een andere getuige moeten z-zoeken.’ was zijn eenvoudig commentaar. ‘Waar denken jullie eigenlijk te gaan wonen?’ schoot hem opeens te binnen. ‘Is dat allemaal al geregeld?’

Ron en Meike zwegen als op afspraak. Toen nam Ron weer de leiding en hij herinnerde Mart aan diens eigen dorp waar de nieuwbouwwijken als paddenstoelen uit de grond schoten. ‘Ongeveer een kwartier lopen hiervandaan hebben we een eengezinswoning gekocht. Weliswaar niet zo prozaïsch gelegen en sfeervol als jouw nederzetting maar voor ons tweetjes ideaal.’

Mart was werkelijk met stomheid geslagen. ‘Vandaar dat jullie zoëven zo snel hier waren,’ was zijn conclusie.

Ze beaamden het lachend.

‘We hebben sinds een paar dagen de sleutel in ons bezit en dus zijn we

hevig aan het poetsen en boenen,' legde Meike uit. 'Over twee weken wordt alles gestoffeerd en daarna kunnen de meubels erin.'

Blij en trots keek ze naar Ron. Die trok haar naar zich toe en gaf haar zonder omwegen een zoen op haar eigenwijze wipneus.

Mart keek stil toe. Even voelde hij zich buitengesloten. Op zoiets simpels als het samen inrichten van een woning zou hij zich nooit hoeven te verheugen, schoot het door hem heen. Dat was voor hem niet meer weggelegd. En dat deed pijn. Het was een kersverse pijn die hij niet eerder gekend had.

Nauwelijks op 'eigen benen' werd hij geconfronteerd met de blijde verwachtingen en toekomstplannen van zijn beste vrienden. Hij gunde het hun van harte maar het was zo moeilijk als hij aan zijn eigen toekomst dacht.

'Wat leuk dat jullie zo dicht in de buurt terechtkomen,' hoorde hij zichzelf zeggen. 'Je begrijpt zeker wel dat ik dat zoveel mogelijk zal uitbuiten.' Ron, zelf altijd vol gekke invallen, waarbij men ernst vaak niet van humor kon onderscheiden, ging niet op zijn gekscherend uitgesproken woorden in, maar keek z'n vriend ernstig aan.

'We hopen dat je dat inderdaad zult doen, ouwe jongen, en dat je een beroep op ons zult doen als dat nodig mocht blijken. Ons huis zal altijd voor je openstaan.'

Mart knikte enkel. 'Wacht even.'

Hij ging naar de keuken en kwam tot hun verrassing terug met een fles champagne.

'Toe maar,' zei Ron, met verbazing, 'uit voorraad leverbaar.'

'En buitengewoon geschikt voor deze ge-gelegenheid,' vulde Mart aan.

Hij liet de kurk knallen terwijl Meike de glazen tevoorschijn haalde. Mart vulde ze. De champagne bruiste in het glas. Een glas vol leven, vol beweging, dacht Mart, en hij dacht aan z'n eigen leven waaruit de tinteling en de beweging voorgoed verdwenen waren. Hij hief het glas.

'Op jullie t-toek-komst.' Hij zweeg.

'En op onze vriendschap,' antwoordde Ron veelbetekenend.

Mart ging er niet op in.

Meike begreep dat er heel wat in hem om moest gaan. Ze voelde zich

beschaamd als ze dacht aan haar eigen geluk en dat van Ron. Wat stond dat in een schrille tegenstelling tot de toekomstverwachtingen van Mart. Had hij die eigenlijk nog wel? Ze hoopte het van ganser harte. Onopvallend keek ze naar hem zoals hij daar zat. Zelfs in een rolstoel was hij een imposante verschijning. Zijn aanwezigheid vulde de hele kamer. Er ging gezag van hem uit, een prettig soort gezag. Niet dwingend of oplegend maar hij bezat een natuurlijk overwicht waar je je als vanzelfsprekend naar schikte. Meike wist dat hij veeleisend was zowel voor zichzelf als voor anderen. Het moest niet altijd gemakkelijk zijn met hem samen te werken. Geduld was beslist niet zijn sterkste zijde. Wat zou hij dat nu in deze omstandigheden hard nodig hebben, besefte zij.

Ron had intussen de plaat omgekeerd en floot met de melodie mee wat niet al te zuiver gebeurde.

‘Speel je nog weleens?’ vroeg hij Mart en wees op de vleugel die gedeeltelijk de scheiding vormde tussen de woonkamer en de studeerkamer.

‘Nee, nooit,’ antwoordde Mart kortaf.

‘Jammer, het klonk altijd heel behoorlijk als jij erop losrammelde. Waarom doe je het eigenlijk niet meer? Er mankeert toch niets aan je handen?’

Meike keek Ron smekend aan. Hou toch op, dacht ze. Begrijp toch dat zo’n goede pianist als Mart niet alleen z’n handen gebruikt maar ook z’n voeten, z’n hele lichaam.

Mart hield z’n handen voor zich uit en keek ernaar. Toen zochten zijn ogen Ron. ‘Nee, aan mijn handen mankeert goddank niets maar om goed te kunnen s-spelen is meer nodig en dat ontbreekt mij.’

Ron wendde z’n blik niet af maar bleef Mart strak aanstaren. ‘Ik begrijp waar jij op doelt,’ zei hij ten slotte. ‘Maar al kun je dan alleen maar je handen gebruiken, zou dat in de gegeven omstandigheden niet meer voldoening schenken misschien?’

‘Misschien wel,’ moest Mart toegeven, ‘maar voor mij blijft het een gebrekkige vertoning.’

Ron zuchtte hartgrondig. ‘Met jou valt eenvoudig niet verstandig te praten. Alles moet perfect zijn anders deugt het niet. Naar mijn bescheiden mening is het veel belangrijker of je er plezier aan beleeft. Wat vind jij

ervan, Meike?’

Meike had hun gesprek stilletjes aangehoord en nu haar mening werd gevraagd had zij die in gedachten inmiddels onder woorden gebracht. ‘Ik denk dat je het niet zal kunnen laten, Mart. Als je zo van muziek houdt als jij dan je er niet alleen passief mee bezig zijn maar ook actief.’ Ze keek hem vragend aan. Hij knikte bedachtzaam. ‘Daar zou je weleens gelijk in kunnen hebben. Muziek betekent voor mij gev-voelens en of die nu prettig zijn of minder prettig, op een gegeven moment moet ik die gev-voelens omz-zetten in klanken.’

Hij zweeg. ‘Of het technisch perfect is of niet doet er dan waarschijnlijk niet meer toe,’ vervolgde hij na enig nadenken.

Meike zat instemmend te knikken.

‘En dus maakt het totaal niet meer uit hoe je speelt als je maar speelt,’ zei Ron tevreden grinnikend. ‘Zie je nou wel dat ik gelijk had?’ Hij gaf Meike een stevige klap op haar knieën. ‘Kom op, we gaan ervandoor. Ik moet je nog veilig bij je hospita afleveren. Morgen heb ik weer een veeleisende baas boven me.’

‘Reken maar; ik heb nog het een en ander met je te bespreken.’

‘Je maakt me nieuwsgierig. Kun je niet zeggen waar het over gaat? Dan kan ik me alvast voorbereiden.’

Marts handen grepen naar de wielen van z’n stoel. ‘In ieder geval niet over muziek,’ verklaarde hij onschuldig.

Lachend namen ze afscheid van elkaar.

‘Veel succes met alle v-voorbereidingen,’ riep Mart Meike nog na. Hij zag hen over het bruggetje verdwijnen en ging in gedachten naar binnen.

Ron en Meike. Zowel uiterlijk als qua karakter totaal verschillend van elkaar. Ron: lang en breed, donker golvend haar, lachende bruine ogen, open en eerlijk, spontaan, vol humor en gekke invallen, met een grote mond, maar een klein hartje, zelfverzekerd en toch afhankelijk van Meike. En dan Meike: klein en tener, halflang sluijk blond haar, ernstige blauwe ogen, wat gereserveerd, een tikkeltje verlegen en vrij serieus met een groot verantwoordelijkheidsgevoel, rustig en hartelijk, die Ron uit liet dollen om hem als het nodig was weer tot de orde te roepen. Mart was blij met hun vriendschap. Hij wist dat hij op hen kon bouwen. Zij waren hem als

eersten van zijn vrienden op komen zoeken; eerst in het ziekenhuis en later in het revalidatiecentrum. En ze hadden het ruim een jaar lang volgehouden. Ze wisten evenmin raad met de nieuwe situatie als hij maar ze durfden hun gevoelens te tonen en dat maakte het voor alle drie gemakkelijker. Ron nam geen blad voor de mond, dit soms tot grote schrik van Meike, die veel voorzichtiger was in het kiezen van haar woorden. 'Er mankeert toch niets aan je handen?' had Ron gevraagd. Het was recht op zijn doel af en het had Mart aan het denken gezet. Toen hij het brommertje van Bob hoorde zette hij de lege kopjes en glazen op het dienblad en reed ermee naar de keuken.

Bob kwam met veel lawaai de kamer binnenvallen. 'Sorry, hoor, ik ben een beetje aan de late kant maar met Hans kun je uren zitten bomen. Heb je op me zitten wachten?'

Mart ontkende dat. 'Ik heb zelf ook bezoek gehad: Ron en Meike. Ze zijn net de deur uit.'

Bob knikte. 'Leuke lui. Mag ik Hans eens aan je komen voorstellen?' liet hij er direct op volgen.

'Ik vind het prima. Laat hem maar eens langskomen, hoor. Je weet zelf wel zo ongeveer wanneer ik thuis ben.' Dat laatste klonk ietwat ironisch. Er trok een vaag glimlachje langs z'n mond. 'Help me maar een handje, Bob, ik wil in bed nog wat lezen.' Zijn stem klonk mat.

'O. k.' Bob beende achter hem aan naar de slaapkamer en hielp hem waar dat nodig was. Mart kon zich nog iedere keer opnieuw ergeren aan zijn onmacht. Hij kon zich maar met moeite beheersen als hij z'n lichaam betastte maar het niet voelde. Als hij dan ook de steun van z'n korset nog miste voelde hij zich wel heel letterlijk gebroken en verlamd.

Bob zette de telefoon binnen zijn bereik en verliet het vertrek.

Mart dacht opnieuw aan Ron en Meike. Hij voelde zich oneindig koud en eenzaam. Het afgelopen jaar was zijn lichaam alleen beroerd door helpende handen maar hij had juist een schreeuwende behoefte aan een normaal lichamelijk contact.

Hij pakte een blad van de stapel vaktijdschriften die hij meegenomen had en probeerde zich erin te verdiepen. Het was ongetwijfeld een interessant artikel maar hij kon zich niet voldoende concentreren. Zelfs lezen in bed

costte hem al de nodige moeite hoewel hij moest toegeven dat in dit geval niet z'n lichamelijke, maar eerder z'n geestelijke gesteldheid hiervoor verantwoordelijk was. Hij hoorde Bob naar boven gaan en besloot ten slotte ook maar te gaan slapen toen de telefoon hem deed opschrikken. 'Meijerink.'

'Ja, Mart, met mij. Lag je al in bed?'

Hij glimlachte. 'Ja, m-maar ik s-sliep nog niet.'

'O. Ik had al eerder op de avond gebeld maar je was in gesprek en daarna kregen we huisbezoek. Hoe is het gegaan vandaag?'

'G-goed hoor. Het z-zal nog w-wat moeten w-wennen.'

Hij kon wel huilen om zijn gestuntel en greep de hoorn stevig vast. Geen wonder dat zijn moeder zich bezorgd afvroeg of het wel goed met hem was.

Hij haalde diep adem en vertelde toen zo goed en zo kwaad als het ging over z'n belevenissen van die dag.

Ze luisterde zonder hem te onderbreken. 'Kom je nog langs van de week?' vroeg zij hem toen hij was uitgesproken.

'Ik denk het w-wel; dat z-zal wel eind v-van de w-week w-worden.' Het zweet brak hem uit.

'Ik bel nog w-wel,' beloofde hij.

'Goed, ja. Is met Bob ook alles in orde?'

'Ja,' was alles wat hij nog uit kon brengen. Hij voelde zich zo machteloos.

'Wel te rusten, jongen.' Het klonk bezorgd en verdrietig.

'Dag, mam. B-bedankt v-voor het bellen.'

Mart legde de hoorn op de haak. Het bruiste en tintelde inwendig in hem, zoals eerder de champagne in het glas dat gedaan had, met dit verschil dat hij zich opgesloten voelde in de fles waar de kurk hem gevangen hield.

Stil staarde hij voor zich uit en kon niet anders dan wachten op de slaap, die, naar hij wist ondanks zijn moeheid voorlopig niet komen zou. Z'n gedachten lieten hem niet met rust. Hij was oprecht blij geweest dat hij z'n werk had kunnen hervatten. Maar hoe moest het buiten zijn werk? Op wat voor manier kon hij ertoe bijdragen dat de vertrouwelijke verstandhouding met z'n ouders en in het bijzonder de hechte band met z'n moeder weer hersteld werd?

Er hadden zich in korte tijd al zoveel veranderingen in z'n leven voorgedaan. Moest hij nu enkel en alleen vanwege z'n spraakproblemen in een soort geestelijk isolement raken?

Hij vouwde z'n handen krampachtig samen en bad veelzeggend zonder de juiste woorden te vinden.

Een ogenblik kon hij zichzelf en z'n moeilijkheden vergeten. Er was een moment van overgave en van rust en even later een alles vergetende diepe slaap.